

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Antiquae Lectionis Tomus ...

Bipartitus, In Qvo L. Vetera Monvmenta, Nvnquam Visa, Pavcvlis Exceptis -
Quorum Catalogum versa pagina indicat

Canisius, Heinrich

Ingolstadii, 1604

Excerpta ex libro S. Hippolyti Episcopi Portuensis de Theologia &
Incarnatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64177)

Excerpta:

EX LIBRO S.
HIPPOLYTI

Episcopi

POTVRENSIS
ET MARTYRIS,

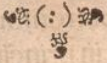
De

THEOLOGIA ET INCARNA-
tione contra Beronem & Helicem
Hæreticos.

Nunc primum in Lucem edita:

Interprete

Francisco Turiano,
Societatis IESV.

V

Lectori.

S. Hippolyti
Potvrensis
SIV
27

Lectori.

 Vis quantusq; Hippolytus Portuensis accuratè explicatum inuenies apud Card. Baronium Tomo II. Anno Christi 229. Summa est, fuisse Metropolitanum Arabia; venisse Romam Sub Callisto Pontifice; honoratum ab illo, Episcopatu Portuensi: scripsisse, (Eusebio id attestante) commentarios in Hexaëmeron. Librum contra Marcionem. Explanationem in Canticum Canticorum. Expositionē in aliquot partes Ezechielis. Librum de Paschate. Librum contra omnes hæreses. Commentarios in Isaiam, (vt refert S. Hieronymus) In Danielem. In Zachariã. In Psalmos. In Ecclesiasten. De Saul & Pythonissa. De Antichristo. De Resurrectione, & *προς ὁμιλίαν* de laude Domini Saluatoris. Epistolam ad Reginam quandam (teste Theodoro) Orationem de duobus Latronibus. Item in Helcanam & Annam; & in principium Isaiã. Librū de distributione talentorum. Item aduersus Valentinianos, & alia multa. Tandem Martyrium sub

sub Alexandro Imperatore subiisse. Hæc summa eorum est, quæ illustrissimus Annalium scriptor ex veterum monumentis de Hippolyto memoriæ prodidit.

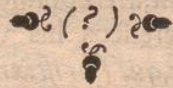
Porro cum Hippolytus aduersus omnes Hæreses scripserit; & Eusebii tempore, ipso Eusebio teste, multæ eius lucubrationes (quarum relatione Eusebius supersedet) passim fuerint adseruatæ, difficile creditu non est, inter illas etiã fuisse hoc de Theologia & Incarnatione opus contra Beronem & Helicen, Valentiniani hæretici desertores. Ex quo opere Excerpta tibi damus; beneficio summi viri Francisci Turriani: absq; quo fuisset; planissimè hæc & alia multa antiquitatis monumenta perierant. Exploratum autem est errorẽ illum de humanitate Christi in diuinitatem mutata (contra quem disputat Hippolytus) non cum Appollinari & Eutyche demum natam, & in orbem introductam; sed longè Antiquiorem esse; cum illius Iustinus Martyr meminerit, in Expositione fidei vbi huius sententiæ hæreticos his verbis exagitat.

*Dicite nobis vos, qui Christianismum profite-
ri simulatis; qui vt duas naturas tollatis, ta-
lia inuestigatis & obtenditis: qui missionis &
confusionis & corporis in Deitatem, ita vt*

V 2   commiss

*commisceatur, mutationis, eiuscemodi dubias
 ambiguitates concinnatis; qui nunc verbum
 in carnem conuersum; nunc carnem in ver-
 bum substantia sua conuersum esse asseritis;
 Et per id genus mentis emotiones Et delira-
 tiones vosmetipfos ne tantillum quidem sape-
 re manifestè declaratis: dicite ergò nobis, quo-
 modo Verbum cælos non reliquit? Et c. Diffe-
 rit deinceps Iustinus copiosè contra hunc erro-
 rem, eumq; euidenter extremæ vanitatis, & vt
 sic loquar, *impossibilitatis* coarguit. Hæc eò
 notare visum, ne quis suspicaretur Excerpta hæc
 ex Hippolyti officina non prodiisse; quod re-
 fellunt dogma à posterioribus sectariis demùm
 excogitatum. Fallitur, quisquis est hoc animo.*

Nam error ille vetustissimus est; vt ex lu-
 stino Hippolytum ætate antegresso
 demonstrauimus.

Excer-

Excerpta ex libro

S. HIPPOLYTI
MARTYRIS ET EPL
SCOPI PORTVENSIS DE THE
OLOGIA, ET INCARNATIONE CON-
tra Beronem & Helicem Hære-
ticos.

Voluntate Dei, quæ infinitæ potentæ est, facta Cap. I.
sunt omnia: & postquam facta sunt, salua ma-
nent singula secundum suas rationes ordinate
conseruata ab ipso Deo in immensum præpoten-
te, & auctore vniuersitatis rerum, diuina eius vo-
luntate, qua omnia fecit, & mouet singula suis le-
gibus naturalibus gubernata, manente cum eis
immobili. infinitum enim nullo modo, aut ratione motum suscipit,
non habens quo, aut circa quod moueatur. motus enim infiniti na-
tura, cui non inest natura, vt moueatur, mutatio ipsius infiniti est.
Quamobrem Verbum Dei, quod verè, vt nos sumus, factum est ho-
mo sine peccato, operatum & passum humanè, quæcunq; naturæ
humanæ sunt citra peccatum; & sustinens propter nos naturalem
carnis circumscriptionem, mutationem non sustinuit, qui est idem
cum patre, in nulla penitus re factus idem carne propter exinanitionem.
quin potius sicut erat expers omnis carnis, extra circumscri-
ptionem mansit. per carnem diuinè operans, quæ diuinitatis sunt &
vtrumq; se esse demonstrans per ea, quæ vtroq; modo, diuinè scilicet,
& humanè, operatus est secundum ipsam verè veram & naturalem
essentiam, vtrumq; inquam se esse, & intelligi, Deum infinitum, si-
mul

V 3

mul

mul & circumscriptum hominem, substantiam utriusque perfectam habentem cum ipsa operatione, id est, naturali proprietate.

Ex quibus operationibus, & proprietatibus scimus manere semper secundum naturam sine mutatione ipsarum substantiarum differentiam, sed non, sicut quidam aiunt, secundum comparationem, ne eundem sibi ipsi secundum idem, quod non licet, maiorem, & minorem dicamus, comparationes enim sunt eorum, quæ eiusdem nature sunt, & non quæ diuersæ. cum Deo autem auctore omnium factorum, & infinito finitore finitorum, & cum ipsa infinitate nulla ratione comparatur finitum. quæ naturaliter & non comparatè per omnia semper inter se differunt. tamen si facta est utriusque substantiæ unio inexplicabilis, & indissolubilis in unam hypostasim. unio, inquam, quæ omnem cognitionem omnis creaturæ omnino fugit. diuinitas enim sicut erat ante incarnationem, est, & manet secundum naturam post incarnationem infinita, soluta & libera omni habitudine, impassibilis, incomparabilis, immutabilis, immobilis, per se fortis, & ut omnia complectar, sola est per se secundum substantiam infinitæ potentiæ & bonum infinitum.

Eiusdem ex eodem libro.

Cap. 11.

Factus igitur est Deus uniuersorum non mutatus vere homo secundum scripturas, sine peccato, sicut ipse solus nouit, qui est natura artifex eorum, quæ intelligentia comprehendi non possunt, qui in ipsa simul incarnatione operationem propriam diuinitatis carni imposuit, non circumscriptam ipsa carne propter exinanitionem, neque sicut erat diuinitatis, sic ab ipsa carne naturaliter procedentem, sed ostensam per carnem in iis, quæ incarnatus diuine operatus est. non enim caro facta nature diuinitatis, caro facta est natura diuinitatis, mutata natura sua. Sed quod erat, mansit secundum naturam, & operationem, unita cum natura diuina, sicut saluator dixit; Spiritus quidem promptus, caro autem infirma: in qua operatus, & passus, quæ erant carnis sine peccato, fidem fecit exinanitionis pro nobis factæ in diuinitate, miraculis, & passionibus carnis naturaliter confirmatam.

Idcirco enim factus est Deus uniuersorum homo, ut patiens in carne passibili, totum genus nostrum morti uenditum redimeret; idiuitate autem impassibili operans per carnem miracula, ad suam immortalem, & beatam vitam reduceret, & in cælis sanctos ordines constituit.

litum mysterio suæ incarnationis ad immutabilitatem roboraret, cuius opus est omnium ad eum tanquam ad caput reuocatio. man-
 fit igitur incarnatus secundum naturam Deum supra quam infinitus
 habens operationem sibi cognatam, & conuenientem, ex diuinitate
 quidem procedentem secundum substantiam, per sanctam verò car-
 nem in miraculis œconomice perfectam, vt crederetur Deus esse, qui
 per carnem natura infirmam salutem vniuersi operabatur.

Ex eodem libro.

Mhi etiam, vt exemplo planum faciam, quod de Salvatore di-
 ctum est, ratio mea naturalis cognata est, & congruens, qui
 sum ratione præditus, & anima intelligente, cuius est operatio, quæ
 e anima mouetur, & prima potentia semper mobilis ratio naturalis
 ex ipsa manans, quæ cum verbum à me facta est, & lineis bene signa-
 ta, lingua quidem instar instrumenti aliquando eam profero, & litte-
 ris artificiosè per dissimilia non mutatam ostendo, vt audiatur, non
 enim ratio mea naturalis, est lingue & litterarum, etsi per linguam, & lit-
 teras eam profero; sed ex me est, qui secundum naturam loquor, &
 eam per linguam, & litteras promo; ex mea quidem anima intelli-
 gente naturaliter semper manantem, per linguam verò meam cor-
 poream organicè, vt dixi, quando oportet prolatam. Sicut igitur in
 nobis, quo ad licet assimilare (quod penitus assimilari non potest)
 per linguam nostram corpoream, immutabiliter facultas rationalis
 secundum naturam animæ profertur; sic in Dei corporatione, siue
 incarnatione, quæ supra naturam est, per ipsius sanctam carnem in-
 tis, quæ diuinè operabatur, citra mutationem omnipotens, & omni-
 um effectrix diuinitatis operatio ostendebatur, extra omnem cir-
 cumscriptionem secundum naturam remanens, quamuis per car-
 nem natura finitam elucebat. non enim potest per naturam creatam
 circumscribi id, quod natura sua est increatum, quamuis vnitum est
 ei in conceptu omnem mentè circumscribente, neque potest vnquam
 ferri in eandem naturam & operationem naturalem, dum vtræque na-
 tura intra suam naturalem immutabilitatem manet. eorum enim so-
 lum quæ sunt eiusdem naturæ, est motus idem operans, qui substan-
 tiam declarat, cuius est potestas naturalis, quæ nulla ratione
 potestas esse proprietatis diuersæ substantiæ ci-
 tra mutationem.

Eius-

Cap. III.

MS. B. 1. 27
 fol. 155
 SIV
 27

Eiusdem ex eodem libro.

Cap. IV.

Mysterium enim diuinæ incarnationis ab Apostolis, & Prophetis, & doctoribus iudicatum est duplicem & differentem considerationem naturalem in omnibus subire, perfectæ diuinitatis, & perfectæ humanitatis. itaq; dum non vna ratio secundum substantiam noscitur, nequaquam vnus operationis motus vnquam vtrunque in ambabus naturis cognoscetur. Qui enim natura semper est Deus infinita potestate; factus, sicut voluit, homo sine peccato, quod erat, est cum illis omnibus, cum quibus intelligitur Deus, & quod factus est, est cum illis omnibus, cum quibus intelligitur, & potest natura cognosci homo, non excidens à seipso, sed in vtraq; natura semper firmiter permanens, seruans sibi perfectæ, & immutabilia naturaliter secundum vtriusq; naturæ rationem illa, quibus diuinè simul & humanè operatus est.

Eiusdem ex eodem libro.

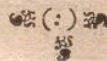
Cap. V.

Quidam enim Beron nuper cum aliis quibusdā, relicta fictione Valentini, grauiore malo se transfixerunt, cum aiunt; Carnem a verbo assumptam vnā & eandem operationem habere, quā diuinitas, propter assumptionem; diuinitatem verò eandem passionem, quam caro, propter exinanitionem; sic mutationem simul & mixtionem, ac confusionem, & ambarum naturarum in se ipsas conuersionem tradunt. Si enim caro assumpta eandem operationem habet, quam diuinitas, liquet factam esse natura Deum, habereq; omnia, cum quibus naturaliter intelligitur Deus; & si diuinitas exinanita eandem passionem subit, quam caro, liquet factam esse natura carnem, habereq; illa omnia, cum quibus naturaliter nosci potest caro. quæ enim inter se sunt eiusdem operationis, & efficientiæ, ac cognitionis, & omnino idem patiuntur, nullam naturæ differentiam recipiunt, atq; ita naturis inter se confusis, erit Christus duæ personæ, vna verbum, tertia scilicet persona Trinitatis; & altera sine differentia naturarum, naturis inter se confusis, atq; ita erit pro Trinitate quaternitas, seclus maxime fugiendum; & quomodo ipse vnus est, & idem Deus simul natura, & homo Christus? Quam essentiam habebit eorum opinione factus homo mutata diuinitate in carnem? & quam habebit Deus, mutata carne in Deum? mutatio. n. duarum naturarum inter se, interitus est ambarum. Sed rursus consideremus aliter hanc rem.

Eiusdem

intelligentem cum corpore sentiente sibi substantialiter vniens factus est homo natura à peccato alienus Deus verbum idem Deus totus, idem item homo totus, diuinitate quidem diuina operans per sanctam carnem, quæ natura non erant carnis; humanitate verò humana, quæ natura non erant diuinitatis patiens sustentatione diuinitatis, nihil diuinum nudum corpore operans, nihilq; humanum ex pers diuinitatis, seruans sibi nouum modum, quo vtraque diuina scilicet, & humana operatus est, vt in neutra natura mutatio fieret; idque ad faciendam fidem perfectæ suæ humanitatis veræ reuera & nihil prauæ habentis. Beron igitur cum sic, vt dixi, sentiret confundens diuinitatem Christi, & humanitatem simul naturaliter, dissoluit vitam, ignorans vnã & eandem operationem vim habere declarandi solam vnã & eandem naturam personarum eiusdem naturæ.

FINIS.

Episto-